

Meer onderzoek naar de Zwarte Specht

De Zwarte Specht neemt sinds een aantal jaren af in veel gebieden in Nederland. Voor het opstellen van effectieve beschermingsmaatregelen is kennis over de ecologie van de soort essentieel. Met behulp van zenders vergaart Sovon de benodigde informatie over de factoren die van belang zijn voor het voorkomen van Zwarte Specht.

De Zwarte Specht vestigde zich aan het begin van de twintigste eeuw in Nederland en breidde zich vanuit het oosten van het land snel uit. In de loop van de jaren tachtig namen de aantallen op sommige plekken echter af. Rond de eeuwwisseling verdween de Zwarte Specht weer uit de duinstreek, na een aanwezigheid vanaf de jaren zeventig. Het recente atlaswerk bracht aan het licht dat in de afgelopen decennia op veel meer plekken sprake is van een afname.

Doelstellingen

In Nederland is in een aantal Natura2000-gebieden de Zwarte Specht aangewezen als richtlijnsoort, waarbij een instandhoudingsverplichting geldt. Deze verplichting geeft aan hoeveel broedparen er in het gebied zouden moeten zitten. Voor de Zwarte Specht is dat het geval in Drents-Friese Wold, Dwingerveld, Veluwe, Maasduinen en Brabantse Wal.

Maatregelen

De doelstellingen maken duidelijk hoeveel geschikt leefgebied er moet blijven of hersteld moet worden voor bepaalde soorten. Maar wat goed is voor de ene soort, hoeft niet altijd goed te zijn voor een andere soort. Binnen hetzelfde Natura 2000-gebied kunnen doelstellingen en bijbehorende habitattypen met elkaar conflicteren. Hoe los je zo iets op als terreinbeheerder?

Kwaliteit verhogen

Een strategie is om het verlies aan oppervlakte van de ene habitat te compenseren

met het vergroten van de kwaliteit in het andere. Om effectieve maatregelen te kunnen nemen, is het van belang om precies te weten welke kenmerken van het gebied doorslaggevend zijn. Een aantal provincies heeft daarom aan Sovon gevraagd onderzoek te doen naar het terreingebruik van de Zwarte Specht.

Zenderonderzoek

In het bos is het moeilijk om vogels telkens opnieuw te vinden en te volgen, zeker bij een soort als de Zwarte Specht. Dit maakt het lastig het gedrag van individuele vogels over een langere tijdsperiode te bestuderen. Zenders met GPS-loggers bieden uitkomst. Hiermee leggen onderzoekers vast welke delen van het bos in de loop van het jaar worden gebruikt en wat de vogels daar doen (foerageren, broeden, slapen, enzovoort). Onderstaand kaartje laat de vliegbewegingen zien van een Zwarte Specht in het Drents Friese Wold in het voorjaar van 2017. Naderhand onderzoeken we de door de vogels bezochte plekken om de kenmerken en eisen van het leefgebied te bepalen.

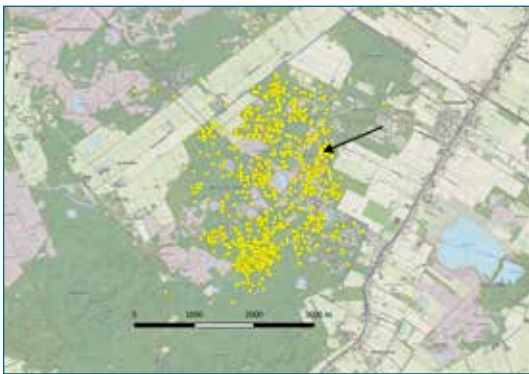
Vervolg

Dit jaar start een tweede zenderonderzoek op de Brabantse Wal. Daarnaast nemen we samen met Stichting Bargerveen en Stichting BioSFeer het voedselaanbod en het dieet van de opgroeiende jongen onder de loep. Zo hopen we nog meer kennis op te doen over het terreingebruik van de Zwarte Specht.

● Willem van Manen & Wolf Teunissen

Hakwerk van Zwarte Specht in typische foerageerhabitat. Foto: Willem van Manen

Figuur 1. Met hulp van zenders is het terreingebruik goed te volgen. In dit voorbeeld de locaties die in voorjaar en zomer van 2017 werden benut door een Zwarte Specht in het Drents-Friese Wold. De pijl geeft de plek van het nest weer.

De gevangen specht (mannetje) met zender op 7 oktober 2016. Foto: Willem van Manen

